

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
neuvoston asetukseksi (*euron käyttöönotto*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 2 päivänä elokuuta 2005 tekemä ehdotus neuvoston asetukseksi euron käyt-

töönotosta annetun asetuksen (EY) N:o 974/98 muuttamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2005

Toinen valtiovarainministeri *Ulla-Maj Wideroos*

Lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen

**EHDOTUS NEUVOSTON ASETUKSEKSI EURON KÄYTTÖÖNOTOSTA ANNETUN
ASETUKSEN (EY) N:O 974/98 MUUTTAMISESTA****1. Ehdotuksen tausta ja tavoite**

Euron käyttöönottoa ja sen käyttöä nykyisissä osallistuvissa jäsenvaltioissa säännellään tällä hetkellä kolmella neuvoston asetuksella. Näistä ensimmäinen on euron käyttöönotosta annettu neuvoston asetus (EY) N:o 974/981, jonka säännökset koskevat euron käyttöönottoa euroalueeseen ensimmäiseksi liittyneissä jäsenvaltioissa ja Kreikassa. Kyseinen asetus perustuu Madridissa vuonna 1996 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston hyväksymään lähestymistapaan. Koska euroalueeseen tulevaisuudessa liittyvien maiden tilanne poikkeaa Madridin skenaarioon perustuvasta tilanteesta, Madridissa hyväksyttyä lähestymistapaa ei enää voida soveltaa nykymuodossaan.

Euron käyttöönottoa ja käyttöä säännellään lisäksi euron ja euron käyttöön ottavien jäsenvaltioiden valuuttojen välisistä muuntokursseista annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2866/982 ja tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1103/973. Ensin mainittua asetusta on muutettava euroalueeseen liittyvien jäsenvaltioiden valuuttojen muuntokursseiden sisällyttämiseksi sen soveltamisalaan. Jälkimmäiseen asetukseen ei ole tarpeen tehdä muutoksia.

Jotkut euroalueeseen kuulumattomat jäsenvaltiot ovat jo aloittaneet euron käyttöönottoa koskevat kansalliset valmistelut ja erityisesti lainsäädäntöönsä tehtäviä muutoksia koskevat valmistelut. Koska osallistuvien jäsenvaltioiden rahalainsäädännön hyväksyminen kuuluu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, jäsenvaltioiden kansalliset valmistelut edellyttävät vakaata ja luotettavaa yhteisön puitelainsäädäntöä.

Vaikka EY:n perustamissopimuksessa ja erityisesti sen 122 ja 123 artiklassa määrätään mahdollisuudesta euroalueen laajentamiseen jäsenvaltioihin, jotka eivät tällä hetkellä kuulu siihen, nykyisin voimassa olevassa johdetussa oikeudessa ei ole säännöksiä

euron käyttöönotosta kyseisissä jäsenvaltioissa eikä kyseisten perustamissopimuksen määräysten täytäntöönpanosta. Tämän vuoksi tarvitaan euron käyttöönoton mahdollistavia johdetun oikeuden säännöksiä.

Euro on otettu menestyksekkäästi käyttöön euroalueeseen ensimmäisinä liittyneissä 12 jäsenvaltiossa nykyisiin osallistuviin jäsenvaltioihin sovellettujen säännösten ja erityisesti euron käyttöönotosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 974/98, euron ja euron käyttöön ottavien jäsenvaltioiden valuuttojen välisistä muuntokursseista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2866/98 ja tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 mukaisesti. Nämä säännökset ovat tarjonneet vakaan oikeusperustan euron käyttöönotolle. Ne olisi sen vuoksi pidettävä voimassa, ja niitä olisi sovellettava mahdollisimman kattavasti euroalueeseen tulevaisuudessa liittyviin maihin.

Koska eräät jäsenvaltiot saattavat liittyä euroalueeseen jo vuonna 2007, oikeusperustaan euroalueen laajentumisen myötä tehtävät mukautukset olisi toteutettava riittävän ajoissa. Näin voidaan herättää luottamusta euroalueeseen tulevaisuudessa liittyvien valtioiden keskuudessa ja antaa sääntöjä, joita voidaan helposti soveltaa mihin tahansa euroalueen tulevaan jäseneen. Tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 1103/97 ei ole tarpeen tehdä muutoksia. Mukautuksia on sen sijaan tehtävä erityisesti neuvoston asetukseen (EY) N:o 974/98. Kyseisen asetuksen mukautukset ovat tarpeen muun muassa siksi, että asetuksessa viitataan tiettyihin määräaikoihin. Jotta neuvoston asetusta voitaisiin soveltaa kaikkiin euroalueen nykyisiin ja tuleviin jäsenvaltioihin, sitä on mukautettava korvaamalla nykyiset täsmälliset päivämäärät määrittelemällä asetuksessa jäsenvaltiokohtaiset ajankohdat. Koska eurosetelit ja -metallirahat ovat jo liikkeessä, 12 ensimmäiseen osallistuvaan jäsenvaltioon

sovellettua siirtymäsuunnitelmaa ei voida soveltaa kaikkiin euroalueeseen tulevaisuudessa liittyviin valtioihin vaan siihen on lisättävä joustovaraa.

Jäsenvaltiot voivat ensiksikin valita perinteisen siirtymäkauden samaan tapaan kuin valtiot, jotka liittyivät euroalueeseen vuonna 1999 (Belgia, Saksa, Espanja, Ranska, Irlanti, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Itävalta, Portugali ja Suomi) tai vuonna 2001 (Kreikka). Tämä tarkoittaisi, että euro otetaan ensiksi käyttöön kyseisen jäsenvaltion valuuttana ja eurosetelit ja -metallirahat otetaan käyttöön vasta kunkin jäsenvaltion siirtymäkauden päätyttyä. Siirtymäkausi voi olla eripituinen eri jäsenvaltioissa.

Jäsenvaltiot voivat myös valita ns. big bang -vaihtoehdon. Tässä vaihtoehdossa ei ole lainkaan varsinaista siirtymäkautta. Euron käyttöönotto kyseisen jäsenvaltion valuuttana ja eurosetelien ja -metallirahojen käyttöönotto tapahtuvat siis samanaikaisesti.

Kolmanneksi jäsenvaltiot voivat valita big bang -vaihtoehdon yhdistettynä asteittaiseen luopumiseen kansallisesta valuutasta. Tällöin noudatetaan big bang -vaihtoehtoa, mutta kansallista valuuttaa voidaan käyttää euroon siirtymisen jälkeen tietyn rajallisen ajan tietyissä oikeudellisissa asiakirjoissa (laskuissa, yritysten kirjanpidossa jne.).

Koska euroalueeseen liittyvät maat voidaan nimetä vasta niitä koskevan poikkeuksen kumoamisen jälkeen, neuvoston asetusta (EY) N:o 974/98 on mukautettava erikseen ennen poikkeuksen kumoamista.

Muistio perustuu komission asiakirjaan KOM(2005) 357 lopullinen.

2. Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asetuksen 1 artiklasta poistetaan viittaukset tiettyihin päivämääriin. Päivämäärät korvataan määritelmillä (1 art. 1 kohta). Asiallisesti uusi on asteittaisen käytöstäpoiston kauden määritelmä. Sillä tarkoitetaan euron käyttöönottopäivänä alkavaa ajanjaksoa, jolloin uusissa oikeudellisissa asiakirjoissa voidaan edelleen viitata kansalliseen valuuttayksikköön.

Asetukseen lisätään uusi 1 a artikla, jonka

mukaan aikaisemmin asetuksessa mainitut päivämäärät esitetään kunkin jäsenvaltion osalta neuvoston asetuksen liitteessä olevassa uudessa taulukossa. Vastaavasti artikloista 2, 9, 10, 11 ja 14—16 korvataan täsmälliset päivämäärät asetuksessa määritellyillä ajankohdilla (1 art. 2—4 ja 7 kohdat).

Asetukseen lisätään uusia 9 a artikla, jossa säädetään kansallisen valuutan asteittaisesta käytöstäpoistosta. Tämä mahdollistaa oikeudellisten asiakirjojen (kuten laskujen tai yritysten kirjanpidon) laatimisen kansallisen valuutan asteittaisen käytöstäpoiston aikana edelleen siten, että niissä viitataan kansalliseen valuuttaan. Lisäksi jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus asettaa lisärajoituksia kyseisen säännöksen soveltamisalalle. Artiklan mukaan asteittaisen käytöstäpoiston kauden pituus on yksi vuosi, mutta jäsenvaltio voi lyhentää sitä.

Myös 10 ja 11 artikloissa mainitut täsmälliset päivämäärät korvataan asetuksessa määritellyillä ajankohdilla. Lisäksi 11 artiklan toista virkettä muutetaan laillisen maksuvälineen aseman antamiseksi yhteisön ulkopuolisten maiden (tällä hetkellä esimerkiksi Monacon ruhtinaskunnan, San Marinon tasavallan ja Vatikaanivaltion) valuuttasuhteista tehtyjen sopimusten nojalla liikkeeseen laskemille euronmetallirahoille (1 art. 6 kohta).

Myös 15 artiklassa korvataan täsmällinen päivämäärä kuten edellä. Lisäksi säännöksellä veloitetaan pankit vaihtamaan rinnakkaiskäytön aikana kansallisen valuutan määräiset setelit ja metallirahat maksutta euroseteleiksi ja -metallirahoiksi. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan säätää tätä veloitetta koskevista enimmäismääristä (1 art. 8 kohta).

3. Vaikutukset Suomessa

Asetus on suoraan sovellettava oikeutta eikä edellytä kansallista lainsäädäntöä. Koska euro on jo käytössä Suomessa, asetuksella ei ole käytännössä vaikutuksia Suomessa.

4. Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto voi hyväksyä ehdotuksen.